

DE GILLETTE-KLINIEK

(gezien door wie erdoorheen ging)

“Een kliniek geneest de patiënten. Een zorgzame gemeenschap draagt de mensen.”

I. De kliniek

Ik herinner me hoe mijn moeder vertelde dat er in de jaren zestig, toen ze op het punt stond mij te baren, weinig klinieken waren en het ziekenhuis voor zieken was; dus koos ze de beste plek die ze kon vinden om het te doen: haar eigen huis, in haar eigen bed.

Zodra ik geboren was, was er een vrouw, die ze de vroedvrouw noemden, en zij zei tegen mijn moeder dat ik goed gelukt was — en dat ze me, als mijn moeder me niet wilde, mee naar huis zou nemen.

Mijn moeder trof haar met een blik. Maar misschien wist de vroedvrouw niet dat ik nooit aan één vrouw alleen zou toebehoren, maar aan alle vrouwen die ik zou ontmoeten; en twintig jaar later ging ik naar haar huis. Ik ben een man van mijn woord. Ik kon haar niet teleurstellen.

Deze opening is geen literaire ironie en ook geen grap. Ze betekent maar één ding: de kliniek als plek is nieuw. Ze komt niet van de Egyptenaren tot ons, ook niet van de Assyriërs of de Babyloniërs. Ze is alleen het product van een zorgstelsel dat van ziekte een handel heeft gemaakt en van zijn medicijnen een merk.

Ze heeft nooit geprobeerd de ziekenhuizen te vervangen, die een instituut blijven; toch heeft ze de patiënt altijd laten geloven dat hij, door te betalen, meer kon krijgen — het beste.

Sommige plekken vervullen een functie. Andere worden een mogelijkheid.

Het was de dag waarop de kliniek in mijn stad werd ingewijd: de eerste in haar soort die een volledig aanbod kon bieden, in staat om de hele geneeskunde te dekken, in elk geval de basisgeneeskunde — de geneeskunde van gewone mensen, zogezegd.

Er werden drie hoofdartsen benoemd, die de medische structuur moesten opbouwen. Nadat ze sollicitatiegesprekken hadden gevoerd om de artsen aan te nemen, sloten ze zich op in een kamer om van gedachten te wisselen over hoe ze de selectie zouden maken.

Wat volgt, geef ik niet weer als waarheid, maar als noir — verteld door een groep bevriende artsen die net met pensioen waren gegaan uit het Italiaanse zorgstelsel, en die het aan ons van de verkoop vertelden om ons te laten lachen en ons te laten weten dat ook zij hun verhalen hadden.

Een verhaal dat ik persoonlijk als een praatje van de binnenplaats beschouw, een van die bittere grappen waarmee artsen zelf over andere artsen spraken — een vreemd en eigenaardig ras, aan wie ik niet eens meer de zorg voor mijn kat zou toevertrouwen.

Ik leg het vast, niet als oordeel, maar als portret van hoeveel wantrouwen gewone mensen al hadden opgebouwd tegenover een geneeskunde die ze niet meer als de hunne voelden.

Het werd zo verteld. De oudste van de drie — een man die ook onder het oude regime had gewerkt — zei dat hij zou uitleggen hoe de nieuwe artsen te kiezen, volgens wat hij het principe van het getal drie noemde.

Als je een arts vindt die veel begrijpt, stuur hem naar de huisartsenpraktijk: daar zal hij met ervaring de meeste vragen zelf beantwoorden.

Als je de middelmatigen vindt, bekwaam maar niet briljant, zet ze in de operatiekamers: zo zien ze, als ze opensnijden, wat ze aantreffen en leren ze het recht te zetten.

En wie weinig begrijpt, of wie binnenkomt met een aanbeveling van de partijen en van de plaatsingslijsten, geef die de taken waarbij — zo ging de wrede grap — de natuur bijna al het werk in hun plaats wordt overgelaten.

Dat was natuurlijk de versie van de binnenplaats. En zoals elk binnenplaatsverhaal zegt het minder over de artsen dan over wie het vertelde: over hoe weinig vertrouwen ze nog hadden.

En zo werd de kliniek geboren. Haar echte ervaring werd gemaakt door de patiënten; en alleen de levenden spraken erover — zij die geluk hadden gehad, niet zij die door het ongeluk getroffen waren. En toen alles ten kwade keerde, stond de kliniek van het Noorden — van welk land ook — voor het betere deel: want het Noorden heeft altijd rijkdom en industrie opgeroepen, en daar geeft betalen voor zorg de indruk dat het beter is.

Toen werden de inrichtingen voor krankzinnige misdadigers gesloten en ontstonden de psychiatrische klinieken — later omgevormd voor neurologische aandoeningen. Niet langer werden alleen de officieel krankzinnig verklaarden behandeld, maar ook andere ziekten.

II. Epiloog

Een kliniek is een gebouw. Een zorggemeenschap is iets meer.

III. Pagina van de auteur

Dit werk is niet in opdracht gemaakt.

Het is niet verkocht.

Het is niet voor commerciële doeleinden gemaakt.

Het is geschreven om te getuigen van de waarde van revalidatie, van menselijke waardigheid en van de relatie tussen mensen.

De enige gevraagde vergoeding is één symbolische dollar — niet als betaling voor het werk, maar als getuigenis van een gedeelde inzet voor een cultuur van zorg, hoop en verantwoordelijkheid.

Ferdinando